

[Guldberg.]

er lige så sikkert, at denne udbygning af tunnelbanerne i den indre by vil bevirke, at der bliver mulighed for væsentligt flere arbejdspladser i dette område, end vi har nu, ja, det vil næsten gennemtvinge en sådan udvikling. Det vil jo sige, at den standser eller hæmmer en udflytning, der allerede er påbegyndt, og det stemmer ikke med, hvad vi ellers siger vi ønsker. Det vil formentlig også formindske antallet af boliger i den indre by, og det stemmer jo egentlig heller ikke med, hvad vi normalt siger at vi ønsker. Det, vi ønsker, er en bedre fordeling mellem bolig og erhverv både her i København og i omegnen, men vi ønsker også — og vi har ikke noget imod den måde, dette i en vis tid er foregået på — at flere og flere virksomheder foretrækker at flytte ud, eller f. eks. at stormagasiner bygger filialer fremfor at udbygge på stedet; dette har vi jo også eksempler på, hvad vi næppe havde haft, hvis man havde været sikker på, at tunnelbanerne kom, og hvornår de kom.

En anden ting, der allerede lige så klart kan forudses, er, at hvis man vedtager at bygge tunnelbaner til den indre by, vil det medføre en prisstigning på grunde og ejendomme i det centrale København — det er der vist ingen der er i stand til at forhindre — og det vil ligeledes uundgåeligt gennemtvinge stadig mere koncentreret byggeri. Jeg ved godt, at man kan sige, at det kan kommunal administration og lovgivningsmagt jo hindre; men jeg tror, alle er klar over, at det går aldrig i det lange løb. Vi ved jo, at lige meget hvad det drejer sig om, hvad enten det er fredningsbestemmelser eller højdebestemmelser, eller hvad det er, så medfører de økonomiske vilkår den ene gang efter den anden, at en fremtidig administration må give efter; det kan tage sin tid, men det ender alligevel sådan.

Vi har allerede forsøgt gennem fredning og gennem servitutter at bevare nogle af de bedste ting, men de vil gradvis blive klemte inde, efterhånden som man giver efter,

mellem stadig større bygninger, stadig større arbejdspladser, og i virkeligheden ender vi altså med, at Københavns midte får samme karakter, som enhver anden storbymidte, det er jo også det, man sammenligner med; det bliver altså en ørken i glas og beton, og så ligger der sådan nogle indeklemte rester af det, man ikke har kunnet komme af med, som er noget gammelt, og som i virkeligheden er helt ved siden af billedet.

Byen København, sådan som vi synes den skal være — og vi ønsker den vel egentlig ikke anderledes — har, som den er i dag, i sin storbymidte de ting, der hører til; den har forretninger og forlystelser og turistmæssige attraktioner, og vi har ikke den fjerneste interesse i, at deres antal bare skal fordobles, eller at de bliver kvalt i kontorhuse, som ligger døde hen om aftenen.

Man må vel også spørge: hvilken interesse har til syvende og sidst omegnskommunerne befolkning i en sådan udvikling? Er de ikke langt mere interesserede i, at der gøres noget for at formindske afstanden mellem arbejdsplads og bolig, end i at få flere arbejdspladser i centrum? Og hvilken interesse har resten af landets befolkning deri? Er den ikke langt mere interesseret i, at der sker en udflytning fra København af nye institutioner, at nye erhvervsvirksomheder kommer ud i landet, og at der bliver en jævnere fordeling i hele landet af befolkning og erhverv? Vi vil på forhånd sinke en udvikling i den retning, hvis vi beslaglægger en væsentlig del af de begrænsede midler, der er til rådighed, fremfor at bruge dem til at styrke udviklingen ude i landet.

Jeg er derfor kommet til det resultat, at der ikke er nogen tvivl om, hvad der er ønskeligt. Vi har en storby i Danmark. Den er rigelig stor i forhold både til landet og til befolkningen, og det er ikke nogen samfundsopgave at gøre en væsentlig indsats for at gøre den større; det giver hverken bedre menneskelige eller sociale eller økonomiske forhold at gøre den større. Selv om man så vil påstå, at man ikke kan undgå det, vil